

d. v. s. for den Pris, som betales for at overlade Jordbundens Benyttelse til dens Ejer. Paa Grundstykker af forskellig Beliggenhed bliver der alt efter sammes gunstige eller ugunstige Beliggenhed betalt større eller mindre Benyttelsespriser, og i disses Forskel ligger Jordindtægtens Betydning, som altsaa er en *Differentialrente*.

Naar Priserne paa Grundarealet i Byens Midtpunkt stige af en eller anden Grund, virker denne Stigning bølgeagtigt ligeledes hen til Grænsezonen for Byomraadet, og saaledes opstaar der her ny Værditilvækster i kredsformige Trin. Men altid kan Ejeren ikke tilskrive sig Fortjenesten herfor. Værdien forøges, medens han sover, eller medens han er paa Rejser. Og selv om han sidder i Fængsel, stiger hans Indtægt af Jord og hans Avance. Ligeledes naar han endnu befinder sig i Barnealderen eller er aandssvag — altsaa befinder sig i Tilstande, hvor der hverken kan være Tale om Arbejde eller Fortjeneste. Et gammelt græsk Sagn fortæller om en Kong Midas, som Guderne viste den Gunstbevisning, at alt, hvad han tog fat paa, blev til Guld ved at blive berørt af ham. Hvor tarvelig og gammeldags i Forhold til vor Tid, hvor Ejeren af Byggepladser allerede i lang Tid ikke mere har behøvet at berøre sin Jordbund for at se Guldet vokse frem. Rigtignok — naar han tager fat paa Jordbunden med sine Hænders haarde Arbejde og derved forsøger at fravriste den Udbytte, kommer der ikke meget ud af det, men naar han med Klogskab udvælger den rigtige Jordbund og betimelig tilegner sig den eller har det Held at arve den og ofte i længere Tid lader den ligge, indtil Jordbunden bliver moden til at blive bebygget, falder Guldskatten i Nattens Løb ham i Skødet, ligesom i Eventyret. Vore Forfædre søgte — og dette var en sygelig Lyst i de forløbne Aarhundreder — skjulte, nedgravede Skatte i Jordbunden for at blive rige og tilbragte en lang Tid af deres Liv med at gaa med Ønskekysten paa Spor derefter. Vor Tid er sandelig ikke mindre begærlig efter Rigdomme, men alt for ædru og praktisk til at befatte sig med slige Indfald. I Stedet for Ønskekysten træder nu Jordbundsspekulationen, og ved højlys Dag kan man bekvemt overskue Grundstykkerne, Genstandene for denne Spekulation og disses Forhold. Man taler om et „Jordbundsmarked“, uden at nogen tager Anstød deraf, akkurat som man taler om Uge- eller Kvægmarked. Jordbunden, som vi med alt, hvad der vokser i den, og hvad der er bygget paa den, kalde vort Hjem, vort Fædreland, og som vi begejstres for i Poesi og Prosa, er bleven til en *Vare*, som der handles med akkurat som med Uld og Læder, Brændevin og Sukker, som om det var et Arbejdsprodukt, og som om menneskelig Haand havde forfærdiget den og bragt den paa Markedet som Byttegods. Naar dette tillades efter vore Love og ifølge Ordningen af vore økonomiske Forhold, saa følger deraf med uafviselig Konsekvens, at ligeledes den deraf vundne Profit netop paa samme Maade maa gøres til Genstand for en rigelig Skatteansættelse ligesom Profitten af Produktionen og alle andre Varesorters Omsætning.

At denne Tilvækst af Byernes Jordbundsværdi tillige med dens Basis, den privatøkonomiske og privatspekulative Anbringelse af Tilvæksten i Befolkningen, først er en temmelig ny Sag, neppe hundrede Aar gammel, og at den ikke er noget naturligt og selvfølgeligt, som Vind og Vejr ere, hvem ved det endnu i vore Dage? Men netop derfor, fordi man ikke ved det eller har glemt det, finder man sig i disse Forhold og Tilstande som noget saa selvfølgeligt, at man finder det forbløffende at anse Forslaget om at betragte denne Gevinst som saadan og i Overensstemmelse dermed at gøre den nyttig som Skatteobjekt, uagtet dens Undtagelsesstilling som Skat maatte gøre et forvirrende Indtryk. Tidligere eksisterede der rigtignok ingen Forudsætning og intet Grundlag for en Værditillægsskat. Hvorfor ikke? Herpaa skal jeg svare Dem med de Ord, hvormed min, desværre, tidlig afdøde Kollega Dr. Paul Voigt i Berlin sammenfatter Resultatet af sine Undersøgelser angaaende Jordafgiftens Udvikling i Berlin og dens Forstæder — et af vore bedste Værker angaaende Jordbundsspørgsmaalet:

„Fra Middelalderen af og indtil Slutningen af det 18de Aarhundrede har en Bys Grundlæggelse og Udvidelse, Dannelsen af en Eksistensbasis for den kommunale Befolkning, været anset for at være et i eminent Betydning offentligretsligt Anliggende og er derfor ogsaa steds blevne betragtet som en Opgave for Byens eller Statens Magt. Det var først forbeholdt det 19de Aarhundrede at henvise denne Tilvejebringelse af et Eksistensgrundlag for hele Befolkningen til den private Spekulation.“

Naar Forholdene siden have taget denne Vending, og naar vi acceptere denne som Resultatet af en Udvikling, der ikke længere paa kunstig Maade kan tilbageskrues, saa er Skatteansættelsen af Grundarealernes Værdiforøgelse den uafviselige Konsekvens heraf. Naar Jordbunden blev til en sælgelig Vare, hvormed der handles, medens den